

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT
SPORTIT DHE RINISË

QENDRA E SHERBIMEVE ARSIMORE

PROVIMI I MATURËS SHTETËRORE 2019

SESIONI I – ME ZGJEDHJE- ORIENTUESE

SKEMA E VLERËSIMIT

LËNDA: HISTORI-VARIANTI A

Përgjigjet e sakta për çdo pyetje të testit

Pyetja 1 D 1 pikë

Pyetja 2 B 1 pikë

Pyetja 3 A 1 pikë

Pyetja 4 2 pikë

- Forma e qeverisjes

Athina pati një kombinim qeverisje aristokratike dhe demokratike, ndërsa Sparta ishte vazhdimisht e qeverisur në formë oligarkike dhe pjesëmarrja e qytetarëve ishte më e kufizuar.

- Reformat

Në Athinë u kryen shumë reforma që i dhanë gjithnjë e më shumë pushtet qytetarëve dhe ndryshuan shumë aspekte të jetës, ndërsa Sparta nuk njohu një numër të madh reformash, kishte një strukturë shtetërore dhe qytetare me pak ndryshime në kohë.

- Ekonomia

Jeta ekonomike e Athinës ishte më e orientuar nga artizanati dhe tregtia me vende të tjera (kjo për shkak të pozicionit të saj buzë detit), ndërsa ekonomia spartane bazohej kryesisht në bujqësinë. Një pjesë e mirë të të ardhurave shkonte për shpenzime ushtarake.

- Vlerat shoqërore

Shoqëria athinase bazohej në kultivimin e kulturës, arteve dhe edukimit të rinisë me dije, ndërsa shoqëria spartane bazohej në një regjim të rreptë ushtarak me qëllim që spartanët të ishin luftëtarë të zotë.

- Pozicioni i gruas

Në Athinë, gratë kryesisht merreshin me shtëpinë dhe fëmijët, ndërsa Sparta i njihte grave një rol më të rëndësishëm në shoqëri

- Marrëdhëniet me të tjerët

Athina gjithnjë ka pasur synim që të shtrinte kontrollin e saj mbi zonat e tjera në Greqi, ndërsa Sparta ishte një qytet-shtet relativisht i izoluar. Qytetarët spartanë nuk lejoheshin që të largoheshin nga Sparta për të evituar influencat e huaja mbi ta.

- Etj.

2 pikë Nëse identifikon dy nga ndryshimet.

OSE

1 pikë Nëse vë në dukje një nga ndryshimet.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Shënim: Nëse nxënësi jep përgjigje të tjera që nuk janë parashikuar në skemë, por që komisioni i quan të sakta, do të marrë pikët që meriton.

Pyetja 5**2 pikë****Model përgjigje**

- Ndarja administrative në 4 provinca.
- U zhvillua një reformë agrare e thellë dhe shumë toka iu dhanë kolonëve romakë. U krijuan latifondet.
- Një numër qytetesh ilire u rrënuan, ndërsa disa të tjera u kthyen në koloni romake.
- U përhap kultura romake.
- Mori hov ndërtimi i veprave me karakter civil dhe ushtarak, rrugët e komunikimit.
- U ndërtuan shumë rrugë për komunikim siç ishte dhe rruga Egnatia.
- Etj.

2 pikë Nëse shpjegon dy nga pasojat.

OSE

1 pikë Nëse shpjegon një nga pasojat.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Shënim: Nëse nxënësi jep përgjigje të tjera që nuk janë parashikuar në skemë, por që komisioni i quan të sakta, do të marrë pikët që meriton.

Pyetja 6**C****1 pikë****Pyetja 7****A****1 pikë****Pyetja 8****B****1 pikë****Pyetja 9****C****1 pikë****Pyetja 10 (a)****3 pikë**

- 1/3 e trojeve të banuara nga arbërit (Nga Lezha në Dibër dhe nga Ohri deri në Durrës)
- Kryeqendra që ishte Kruja
- Simbolet e shtetit
- Njohja ndërkombëtare (titujt e Dhimitrit) dhe aleancat me Republikën e Raguzës, Papa Inocenti III
- Etj.

3 pikë Nëse liston tre prej elementeve të mësipërm

OSE

2 pikë Nëse rendit dy prej prej elementeve të mësipërm

1 pikë Nëse rendit një prej prej elementeve të mësipërm

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Shënim: Nëse nxënësi jep përgjigje të tjera që nuk janë parashikuar në skemë, por që komisioni i quan të sakta, do të marrë pikët që meriton.

Pyetja 10 (b) 1 pikë

- Mbretëria serbe e Rashës.
- Dukati i Venedikut.
- Despotati i Epirit.

1 pikë Nëse identifikon një prej shteteve.

OSE

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Pyetja 11 A 1 pikë

Pyetja 12 B 1 pikë

Pyetja 13 D 1 pikë

Pyetja 14 C 1 pikë

Pyetja 15 B 1 pikë

Pyetja 16 D 1 pikë

Pyetja 17 3 pikë

- Përfitoi pagesën e dëmshpërblimeve.
- Franca dorëzoi krahinën e Alsas Lorenës
- U krijua Gjermania e bashkuar dhe u kurorëzua Perandoria Gjermane.
- U rrit roli i shtetit të ri gjerman në diplomacinë evropiane.

3 pikë Nëse rendit tre prej pasojave të mësipërme

OSE

2 pikë Nëse rendit dy prej prej pasojave të mësipërme

1 pikë Nëse rendit një prej prej pasojave të mësipërme

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Pyetja 18 3 pikë

- Krahu i lirë i punës si pasojë e procesit të gardhimit.
- Flota e fuqishme tregtare.
- Ekzistenca e një perandorie të madhe koloniale.
- Sistemi bankar dhe lehtësira kreditimi të zhvilluara.
- Pasuritë minerare sidomos në qymyrguri dhe hekur.
- Një rrjet i gjerë dhe i zhvilluar kanalesh të përdorshëm për transport.
- Afërsia e qyteteve kryesore me detin.
- Etj.

3 pikë Nëse jep tre nga faktorët.

OSE

2 pikë Nëse jep dy nga faktorët.

1 pikë Nëse jep një nga faktorët.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Shënim: Nëse nxënësi jep përgjigje të tjera që nuk janë parashikuar në skemë, por që komisioni i quan të sakta, do të marrë pikët që meriton.

Pyetja 19

3 pikë

- Me vullnet të lirë.
- Favorizimi me dhurata dhe të holla.
- Tregtia ishte monopol i myslimanëve.
- Ngjitja e shkallëve në karrierën ushtarake.
- Favorizimi në taksim i myslimanëve (xhizja).
- Dhuna dhe detyrimi sidomos pas shtypjes së kryengritjeve.
- Mungesa e një kishe vendase ku të predikohej shqip.
- Sistemi i devshirmesë që grumbullonte periodikisht fëmijët e krishterë.
- Për shkak të bogomilizmit.
- Etj.

3 pikë Nëse rendit tre prej formave që u përdorën.

OSE

2 pikë Nëse rendit dy prej formave që u përdorën.

1 pikë Nëse rendit një prej formave që u përdorën.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Shënim: Nëse nxënësi jep përgjigje të tjera që nuk janë parashikuar në skemë, por që komisioni i quan të sakta, do të marrë pikët që meriton.

Pyetja 20 A 1 pikë

Pyetja 21 B 1 pikë

Pyetja 22 C 1 pikë

Pyetja 23 B 1 pikë

Pyetja 24 A 1 pikë

Pyetja 25 D 1 pikë

Pyetja 26 C 1 pikë

Pyetja 27

2 pikë

- Në republikë presidenti ishte ekzekutiv pra luante edhe rolin e kryeministrit, ai ishte edhe kryetar i shtetit, ndërsa në monarki kryetari i shtetit ishte mbreti dhe u vendos posti i kryeministrit si post i veçantë.
- Në republikë parlamenti ishte i organizuar me dy dhoma, ndërsa në monarki u organizua në një dhomë.
- Në monarki u krijua Këshilli i Shtetit si organ i lartë i pavarur, që nuk ekzistonte në periudhën e republikës.

2 pikë Nëse identifikon dy nga ndryshime institucionale.

OSE

1 pikë Nëse identifikon një nga ndryshimet institucionale.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Pyetja 28 (a) 3 pikë

- Lufta ndaj Gjermanisë do të përfundonte vetëm me kapitullimin e saj.
- Pas mbarimit të luftës Gjermania të ndahej mes aleatëve.
- Të krijohet Organizata e Kombeve të Bashkuara (OKB) për ruajtjen e paqes.
- Dënimi i kriminelëve të luftës.
- Ndryshimet territoriale në lidhje me Poloninë.
- Krijimi i qeverive të përkohshme të koalicionit në vendet e çliruara deri në mbajtjen e zgjedhjeve të lira dhe demokratike.

3 pikë Nëse rendit tre nga vendimet.

OSE

2 pikë Nëse rendit dy nga vendimet.

1 pikë Nëse rendit një nga vendimet.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Shënim: Nëse nxënësi jep përgjigje të tjera që nuk janë parashikuar në skemë, por që komisioni i quan të sakta, do të marrë pikët që meriton.

Pyetja 28 (b) 1 pikë

Konferenca e Potsdamit

1 pikë Nëse gjen konferencën.

OSE

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Pyetja 29 (a) 1 pikë

Mospërtëritja e Paktit të Parë të Tiranës të vitit 1926.

1 pikë Nëse shkruan hapin e parë që ndërmori Shqipëria në këtë drejtim.

OSE

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Pyetja 29 (b) 2 pikë

- U ndërpre në këstet e huasë SVEA.
- U kërkuan pagesat e kësteve të pashlyera.
- 22 luftanije italiane hynë në portin e Durrësit pa lejen e autoriteteve shqiptare, duke kërcënuar sovranitetin e vendit.
- Etj.

2 pikë Nëse gjen dy veprimet që ndërmori Italia.

OSE

1 pikë Nëse gjen një nga veprimet që ndërmori Italia.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Shënim: Nëse nxënësi jep përgjigje të tjera që nuk janë parashikuar në skemë, por që komisioni i quan të sakta, do të marrë pikët që meriton.

Pyetja 30 (a) 2 pikë**Plani politik**

- Roli sundues i partive komuniste në të gjitha fushat e jetës private dhe publike (partia-shtet).
- Terrori dhe përndjekja kundërshtarëve politik, në çdo aspekt jetësor.
- Mos respektimi i të drejtave bazë të njeriut si: Liria e shprehje, e organizimit, votim i fshehtë etj.
- Kulti i udhëheqësit.
- Policia sekrete dhe ndërhyrja e saj në çdo fushë të jetës.
- Propaganda që mbronte sistemin.
- Etj.

2 pikë Nëse rendit dy nga tiparet e përbashkëta në planin politik.

OSE

1 pikë Nëse rendit një nga tiparet e përbashkëta në planin politik.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Shënim: Nëse nxënësi jep përgjigje të tjera që nuk janë parashikuar në skemë, por që komisioni i quan të sakta, do të marrë pikët që meriton.

Pyetja 30 (b) 2 pikë**Plani ekonomik**

- Centralizim dhe planifikim shtetëror që kufizon iniciativën private në ekonomi
- Shtetëzim dhe shoqërizim i ekonomisë(rol i papërfillshëm i pronës private)
- Prioriteti ndaj industrisë së rëndë, ndërsa nuk ju kushtua vëmendje e duhur industrisë së lehtë dhe asaj ushqimore
- Etj.

2 pikë Nëse rendit dy nga tiparet e përbashkëta në planin ekonomik.

OSE

1 pikë Nëse rendit një nga tiparet e përbashkëta në planin ekonomik.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Shënim: Nëse nxënësi jep përgjigje të tjera që nuk janë parashikuar në skemë, por që komisioni i quan të sakta, do të marrë pikët që meriton.

Pyetja 31 (a) 3 pikë

- Dallimet e ndryshme ekonomike mes republikave të ndryshme.
- Tensionet nacionale mes kombeve të ndryshme që dolën më shumë në pah pas vdekjes së Titos në vitin 1980.
- Problemet ekonomike që shpreheshin në inflacionin e lartë, papunësinë në rritje, borxhi i madh i jashtëm
- Kundërshtitë politike mes rrymës liberale që kërkonte një decentralizim dhe liberalizimit të mëtejshëm dhe asaj konservatore që favorizonte ndërhyrjen më të mëdhe të shtetit dhe forcimin e centralizimit të pushtetit.
- Etj.

3 pikë Nëse shpjegon tre nga shkaqet e krizës në ish Jugosllavi.

OSE

2 pikë Nëse shpjegon dy nga shkaqet e krizës në ish Jugosllavi.

1 pikë Nëse shpjegon një nga shkaqet e krizës në ish Jugosllavi.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Shënim: Nëse nxënësi jep përgjigje të tjera që nuk janë parashikuar në skemë, por që komisioni i quan të sakta, do të marrë pikët që meriton.

Pyetja 31 (b) 1 pikë

- Sllovenia

OSE

- Kroacia

1 pikë Nëse shkruan një nga republikat.

OSE

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Pyetja 32 (a) 1 pikë

Prishja e marrëdhënieve me Bashkimin Sovjetik.

1 pikë Nëse gjen ngjarjen ndërkombëtare.

OSE

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Pyetja 32 (b) 1 pikë

Kursi pajtues mes Kinës dhe SHBA.

(Të dy vendet, në funksion anti-sovjetik, nisën të përmirësojnë marrëdhëniet me tyre që u kurorëzua me vizitën e Niksonit në Kinë. Ky afrim nuk i pëlqeu E. Hoxhës dhe këtu nisi edhe çarja me Kinës dhe Shqipërisë që përfundoi me prishjen e marrëdhënieve dhe ndalimin e ndihmave kineze).

1 pikë Nëse jep arsyen e prishjes së marrëdhënieve.

OSE

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Pyetja 33

Izolimi politik konkretizohet me:

- prishjen e marrëdhënieve politike me të gjitha vendet e ashtuquajtura socialiste (Blloku Lindor, Jugosllavia, Kina),
- prishja e marrëdhënieve diplomatike me BS,
- marrëdhëniet shumë të kufizuara në planin shtetëror me vendet perëndimore,
- këmbëngulja në mosvendosjen e marrëdhënieve diplomatike dhe shtetërore me SHBA dhe Britaninë e Madhe.
- Etj.

Izolimi ekonomik konkretizohet me:

- ndalimin me kushtetutë të marrjes së kredive dhe investimeve direkte nga jashtë,
- ndërprerjen e ndihmave (si pasojë e prishjes së marrëdhënieve politike) nga vendet komuniste ,
- mosinkuadrimi në organizmat ekonomike ndërkombëtare (FMN, Banka Botërore)
- Etj.

Izolimi shoqëror konkretizohet me:

- mohimin e mundësisë për lëvizje të lirë jashtë vendit,
- pengimi i informacionit nga jashtë (mbyllja e sinjaleve televizive, kufizimet ndaj futjes së artit perëndimor etj.),
- kufizimi në maksimum i kontakteve të qytetarëve shqiptarë me të huajt,
- Etj.

4 pikë Nëse shkruan për secilin nga aspektet dhe i analizon ato në tërësi.

OSE

3 pikë Nëse shkruan për tre nga aspektet dhe nuk bën analizë të qartë.

2 pikë Nëse shkruan për dy nga aspektet dhe nuk bën analizë të qartë.

1 pikë Nëse shkruan për një nga aspektet dhe nuk bën analizë të qartë.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim **OSE** nuk përgjigjet fare.

Shënim: Nëse nxënësi jep përgjigje të tjera që nuk janë parashikuar në skemë, por që komisioni i quan të sakta, do të marrë pikët që meriton.